

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/86/2021
Identifikačné číslo spisu:	6118237355
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6118237355.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. P., bývajúceho v U., R.. M. XX, právne zastúpeného AK JUDr. Miriam Podhradská, s.r.o., so sídlom v Martine, Ambra Pietra 10645/17, proti žalovanej U.. U. Š., bývajúcej v Ž., V. XXXX/X, právne zastúpenej Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského 1735/29, o zaplatenie 55.400,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina sp. zn. 41C/43/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. apríla 2020 sp. zn. 10Co/236/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 16. mája 2019 č. k. 41C/43/2018-261 žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 451 ods. 1, § 451 ods. 2, § 454, § 456, § 457, § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, § 107 ods. 2, § 107 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a vecne tým, že tvrdenia žalovanej (ktorá akúkoľvek pôžičku od žalobcu popierala) boli nesúrodé a priam navzájom si odporujúce. Okresný súd uzavrel, že žalovaná nadobudla do svojho vlastníctva byt za finančné prostriedky žalobcu, tieto mu nevrátila a byt si ponechala. V otázkach zmluvy o pôžičke okresný súd zdôraznil, že táto musí obsahovať aj konkrétnu výšku požičaných prostriedkov. Nakoľko išlo o reálnu zmluvu, vyžadovalo sa i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi; pretože dokiaľ k odovzdaniu vecí nedôjde, medzi zmluvnými stranami vzťah z pôžičky nevznikne. Okresný súd uviedol, že strany sa na pôžičke dohodli cca dva týždne pred dražbou dotknutého bytu, nedohodli sa však na jej konkrétnej výške. Až následne došlo k reálnemu odovzdaniu finančných prostriedkov, a to vo výške 5.000,- eur a 41.400,- eur (spolu 46.400,- eur), čo bolo o 9.000,- eur menej než žalobcom uplatňovaný (z titulu tvrdenej zmluvy o pôžičke) nárok 55.400,- eur. Za daného stavu okresný súd konštatoval, že hoci bola preukázaná vôľa žalovanej požičať si finančné prostriedky od žalobcu na kúpu bytu a bolo tiež preukázané vybratie žalovanou dňa 30. septembra 2013 z účtu žalobcu sumy 14.000,- eur za účelom

dražobnej zábezpeky (tá však činila len 5.000,- eur); účel vybratia navyiac sumy 9 000 eur preukázaný nebol. Uvedená neurčitosť nemohla byť konvalidovaná ani následným zaplatením ceny vydraženého bytu. Okresný súd zhrnul, že strany sporu sa dohodli na určení predmetu pôžičky (peniaze), na prenechaní, resp. reálnom odovzdaní predmetu pôžičky, ako aj na lehote splatnosti, avšak z dôvodu absencie dohody o konkrétnej výške pôžičky išlo o neurčitý, a preto neplatný právny úkon. Okresný súd ďalej uviedol, že vec/zmluvný vzťah strán nebolo možné posúdiť ako zmluvu o úvere, lebo tú môže uzavrieť len osoba, ktorej predmetom činnosti je poskytovanie úverov; čo v osobe žalobcu splnené nebolo. Pokiaľ by sa malo jednáť o nejakú inomínatnu zmluvu (§ 51 Občianskeho zákonníka), bolo povinnosťou strán konkrétne vymedziť skutkové tvrdenia, resp. konkrétne uviesť, o akú inomínatnu zmluvu by malo ísť. Pokiaľ bolo preukázané poskytnutie prostriedkov z titulu neplatnej zmluvy o pôžičke, žalobca plnil žalovanej bez právneho dôvodu, resp. na základe neplatného právneho úkonu (§ 451 Občianskeho zákonníka). Na strane žalovanej tak došlo k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcu. Okresný súd konštatoval, že bezdôvodné obohatenie získané z absolútne neplatného právneho úkonu vzniká spravidla od samého vzniku právneho úkonu. Vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku premlčania ustálil, že subjektívna premlčacia lehota začala plynúť nasledujúci deň po poskytnutí finančných prostriedkov; t.j. 1. októbra 2013 a 10. októbra 2013, čiže uplynula dňa 1. októbra 2015 resp. 10. októbra 2015. Z dôvodu uplynutia subjektívnej (dvojočnej) premlčacej lehoty (žaloba bola podaná 29. mája 2018) nebolo potrebné posudzovať, či išlo o úmyselné bezdôvodné obohatenie; t.j. či objektívna premlčacia lehota bola trojočná alebo desaťročná. Okresný súd súčasne ustálil, že nešlo o synalagmatický záväzok, keďže žalovaná vo vzťahu k žalobcovi nič (na základe neplatnej zmluvy o pôžičke) neplnila; nemožno preto hovoriť ani o vzájomnej povinnosti strán vrátiť si plnenia. V otázke vlastníctva prostriedkov na účte bolo rozhodné, kto je majiteľom účtu (v súdnej veci žalobca), a teda z koho prostriedkov si žalovaná preukázateľne kupovala byt do svojho vlastníctva. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že v spore plne úspešná žalovaná mala podľa § 255 ods. 1 zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) voči žalobcovi nárok na náhradu v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. apríla 2020 sp. zn. 10Co/236/2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Okresný súd síce jednoznačne vyslovil, že vôľa zmluvných/sporových strán smerovala k uzavretiu zmluvy o pôžičke a došlo aj k poskytnutiu prostriedkov žalobcom v prospech žalovanej; čo však bez ďalšieho neznamena platné uzavretie zmluvy o pôžičke. Z odôvodnenia rozsudku bolo dostatočne zrejmé, že dotknutý zmluvný proces okresný súd nevyhodnotil ako platne zavŕšený; z ktorého titulu išlo o neplatný právny úkon. Následne predmetné plnenie posudzoval prostredníctvom inštitútu bezdôvodného obohatenia. Záver o nedohodnutí konkrétnej výšky pôžičky bol zrejmý aj zo súm, ktoré boli vybrané, resp. zaslané z účtu žalobcu. Pred dražbou bolo z tohto účtu vybratých žalovanou 14.000,- eur, hoci výška dražobnej zábezpeky činila iba 5.000,- eur. Dotknutý byt bol vydražený za 46.400,- eur, v ktorej súvislosti bola z účtu žalobcu ním poukázaná suma 41.400,- eur. Rozdiel (9.000,- eur) medzi sumou zaplatenou za predmetný byt v súvislosti s dražbou (46.400,- eur) a medzi žalobcom tvrdenou výškou pôžičky (55.400,- eur) žalobca v priebehu celého konania dostatočne a predovšetkým skutkovo vierohodne nevysvetlil. Žiadny dôkaz (mimo vlastného - navyše veľmi nekonkrétneho - vyjadrenia žalobcu) nepodporoval jeho tvrdeniu o údajnom dojednaní účelu použitia čiastky 9.000,- eur na rekonštrukciu dotknutého bytu; a tým o výške pôžičky 55.400,- eur. Svedecké výpovede potvrdili len výšku prostriedkov vybratých, resp. zaslaných z účtu žalobcu. Dokonca aj vyjadrenia samotného žalobcu sú značne všeobecné bez vymedzenia konkrétnych skutkových okolností. Pokiaľ práve suma 9.000,- eur mala predstavovať časť pôžičky určenú na rekonštrukciu, bolo možné ju medzi stranami jednoznačne vymedziť už v čase pred dražbou. Tomu by zodpovedalo aj vybratie z osobného účtu žalobcu nielen sumy nevyhnutnej na dražobnú zábezpeku (5.000,- eur), ale tiež sumy prevyšujúcej o - presne - 9.000,- eur. Na druhej strane nebol dôvod vyberať už pred dražbou (t.j. v čase, keď nebolo isté, či vydražiteľkou bude žalovaná) hneď aj sumu, ktorá by mala slúžiť na rekonštrukciu na dražbe nadobudnutého bytu. Pre úplnosť súd doplnil, že okresný súd sa neuspokojil iba so záverom o neplatnosti zmluvy o pôžičke, ale vzťah strán skúmal a vyhodnotil i z hľadiska jeho eventuality ako zmluvy o úvere. Dotknuté závery neboli žalobcom v odvolaní spochybnené. Krajský súd dodal, že i v prípade posudzovania zmluvy medzi stranami ako zmluvy o návratnom finančnom príspevku k zabezpečeniu bývania alebo zmluvy o poskytnutí služieb pri

nadobudnutí nehnuteľností (ktoré pomenovanie dáva do úvahy odvolateľ) by požiadavke určitosti právneho úkonu zodpovedalo dojednanie konkrétnej výšky návratného príspevku, resp. ceny služby poskytnutej pri nadobudnutí nehnuteľnosti/bytu. Vzhľadom na vyššie ustálenú neexistenciu dojednania o výške pôžičky by teda ani tieto - Občianskym zákonníkom nepomenované - zmluvy nemohli byť platné a určujúcim by bolo posúdenie nároku žalobcu prostredníctvom inštitútu bezdôvodného obohatenia. K odvolacej námietke žalobcu ohľadne premlčania a jeho vedomosti (ako veriteľa) o bezdôvodnom obohatení bolo nutné uviesť, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nenastáva rozhodnutím súdu (rozsudok nemá konštitutívny charakter), ale táto neplatnosť je daná od počiatku právneho úkonu. Pre začiatok plynutia (subjektívnej) premlčacej lehoty pre uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia tak nebolo podstatné, kedy sa veriteľ (v súdnej veci žalobca) dozvie právnu kvalifikáciu ním tvrdeného nároku. Významným bol okamih, kedy sa dozvie o všetkých rozhodných skutkových okolnostiach; o nich mal žalobca vedomosť bezprostredne po poskytnutí finančných prostriedkov žalovanej. V nadväznosti na (správny) záver okresného súdu o uplynutí subjektívnej premlčacej lehoty; resp. o uplatnení žalobcom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia až po jej uplynutí, bola bezpredmetnou jeho odvolacia námietka, že okresný súd mal skúmať úmysel žalovanej nevrátiť poskytnuté prostriedky. Pokiaľ totiž oprávnený subjekt/veriteľ zmešká subjektívnu premlčaciu lehotu, je právne irelevantné, či objektívna premlčacia lehota ešte (ďalej) plynie alebo už uplynula. Inými slovami, ak (márne) uplynie subjektívna dvojročná premlčacia lehota, je bezpredmetné, či objektívna lehota bola/je trojročná alebo desaťročná. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Namietal, že krajský súd neprihliadol na skutočnosť, ktorá vyplynula z vykonaného dokazovania, že reálne medzi žalobcom a žalovanou došlo k odovzdaniu sumy 46.400,- eur na konkrétny účel (kúpu bytu). Potvrdili to viacerí svedkovia, bez ohľadu na to, na aký účel bolo žalovanej odovzdaných 9.000,- eur, hoci žalobca naďalej tvrdil, že táto ostávajúca finančná hotovosť bola určená na rekonštrukciu bytu, ktorý mala žalovaná kúpiť v čase pred dražbou, nemohla byť táto suma určitá, avšak zmluvné strany si boli vedomé toho, že na rekonštrukciu bude použitá zostatková suma z finančnej hotovosti prevzatej žalovanou. Zároveň medzi stranami ani nebolo sporné, že by k výberu sumy spolu 55.400,- eur žalovanou došlo. Mal za to, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd pochybili, keď zmluvu o pôžičke posúdili ako neplatný právny úkon z dôvodu, že strany sporu uzavreli v rozhodnom čase dohodu o konkrétnej výške pôžičky, a teda sa jednalo o neurčitý právny úkon, právny úkon neplatný. Posúdenie neplatnosti zmluvy o pôžičke zo strany súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu je rozporné so zákonom, najmä s ustanovením § 657 a § 37 Občianskeho zákonníka a ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, najmä s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/325/2009 z 30. júna 2010. Súd nesprávne právne vyhodnotil skutkový stav veci v súvislosti s uzavretím ústnej zmluvy o pôžičke medzi stranami sporu. Súd prvej inštancie bez žiadnej opory v skutkovom stave resp. v rozpore so skutkovým stavom a výpoveďami žalobcu a svedkov vyhodnotil, že k momentu uzavretia ústnej zmluvy o pôžičke došlo v okamihu prvého jednaní medzi žalobcom a žalovanou o uzavretí zmluvy o pôžičke. Táto právna úprava nezodpovedá vykonanému dokazovaniu. Súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil okamih uzavretia zmluvy o pôžičke a zároveň, že danú vec (zmluvu o pôžičke) posudzoval výlučne formalisticky v rozpore s judikatúrou súdov Slovenskej republiky a v rozpore s princípom preferencie platnosti právneho úkonu. V súvislosti s námietkou premlčania, ktorú vniesla žalovaná bolo podľa dovolateľa zrejmé, že takto konala z dôvodu vyhnúť sa povinnosti plniť žalobcovi sumu, ktorú medzičasom spotrebovala. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 31. augusta 2004 sp. zn. 25Cdo/2648/2003 a sp. zn. 25Cdo/539/2008 z 19. februára 2009. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie, zároveň priznal žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Navrhol odklad vykonateľnosti a právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla podané dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. f/ CSP a priznať žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Posúdením návrhu dovolateľa o odklad právoplatnosti a vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 a § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP.).

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní.

13. Právo na spravodlivý proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a

právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14. Dovolať vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal, že súd nesprávne právne vyhodnotil skutkový stav veci v súvislosti s uzavretím ústnej zmluvy o pôžičke medzi stranami sporu. K tomu dovolací súd uvádza, že kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná (porov. § 185 ods. 1 CSP). Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci súdu korigovať návrhy strán na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. Z uvedeného je zároveň zrejmé, že Civilný sporový poriadok strane konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnúť. Toto procesné oprávnenie žalobca v danej veci aj využil (neboli mu odňaté). Dovolať súd dospel k záveru, že dôvody prezentované dovolaťom nenapĺňajú obsah odňatia možnosti konať pred súdom takým procesným postupom súdu, ktorý by viedol k záveru, že odvolací súd rozhodoval svojvoľne a jeho závery boli neudržateľné. K tejto námietke je potrebné uviesť, že dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, ale v zmysle § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd potvrdzujúci rozhodnutie súdu prvej inštancie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších inštancií, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Súdna prax je jednotná v názore, že ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania (6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020, 8Cdo/290/2019, 7Cdo/170/2020).

14.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že bola preukázaná vôľa strán uzavrieť zmluvu o pôžičke (zjednodušene ich dohoda o tom, že žalobca požičia finančné prostriedky žalovanej), ale nebolo preukázané, že by sa strany sporu dohodli na konkrétnej výške pôžičky. Sám žalobca na pojednávaní dňa 18. marca 2019 na výslovnú otázku konajúceho súdu (zákonnej sudkyne), či sa v čase uzavretia zmluvy strany dohodli na konkrétnej sume/výške pôžičky, jednoznačne odpovedal: „Nie“. Záver o nedohodnutí konkrétnej výšky pôžičky je zrejмый aj zo súm, ktoré boli vybraté, resp. zaslané z účtu žalobcu. Pred dražbou bolo z tohto účtu vybratých žalovanou 14.000,- eur, hoci výška dražobnej zábezpeky činila iba 5.000,- eur. Dotknutý byt bol vydražený za 46.400,- eur, v ktorej súvislosti bola z účtu žalobcu ním poukázaná suma 41.400,- eur. Rozdiel (9.000,- eur) medzi sumou zaplatenou za predmetný byt v súvislosti s dražbou (46.400,- eur) a medzi žalobcom tvrdenou výškou pôžičky (55.400,- eur) žalobca v priebehu celého konania dostatočne a predovšetkým skutkovo vierohodne nevysvetlil. Žiadny dôkaz (mimo vlastného - navyše veľmi nekonkrétneho - vyjadrenia žalobcu) nepodporuje jeho tvrdenie o údajnom dojednaní účelu použitia čiastky 9.000,- eur na rekonštrukciu dotknutého bytu; a tým o výške pôžičky 55.400,- eur. Svedecké výpovede potvrdzujú len výšku prostriedkov vybratých, resp. zaslaných z účtu žalobcu. Dokonca aj vyjadrenia samotného žalobcu sú značne všeobecné bez vymedzenia konkrétnych skutkových okolností. Pokiaľ práve suma 9.000,- eur mala predstavovať časť pôžičky určenú na rekonštrukciu, bolo možné ju medzi stranami jednoznačne vymedziť už v čase pred dražbou. Tomu by zodpovedalo aj vybratie z osobného účtu žalobcu nielen

sumy nevyhnutnej na dražobnú zábezpeku (5.000,- eur), ale tiež sumy prevyšujúcej ju o - presne - 9.000,- eur. Na druhej strane nebol dôvod vybrať už pred dražbou (t.j. v čase, keď nebolo isté, či vydražiteľkou bude žalovaná) hneď aj sumu, ktorá by mala slúžiť na rekonštrukciu na dražbe nadobudnutého bytu.

15. Dovolací súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že procesný postup odvolacieho súdu neporušil kogentné procesné ustanovenia, a nevymyká sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a odvolací súd neporušil vo vzťahu k dovolateľovi zaručené procesné práva spojené so súdnou ochranou práva.

16. V prejednávanej veci žalobca ďalej uviedol dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietal, že posúdenie neplatnosti zmluvy o pôžičke zo strany súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu bolo rozporné so zákonom, najmä s ustanovením § 657 a § 37 Občianskeho zákonníka a ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu, najmä s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/325/2009 z 30. júna 2010.

17. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C.s.p. (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

18. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní.

19. Žalobca vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

20. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu určitej právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

21. Dovolateľ podrobil kritike konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu v otázke „posúdenie neplatnosti zmluvy o pôžičke zo strany súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu bolo rozporné so zákonom, najmä s ustanovením § 657 a § 37 Občianskeho zákonníka a ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Podľa názoru žalobcu sa odvolací súd pri riešení tejto otázky odklonil od záverov, ku ktorým dospel najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/325/2009 z 30. júna 2010.

22. Súd prvej inštalácie prijal záver, že danosť vôle je základným predpokladom každého právneho správania - tvorí podstatnú, neopomenuteľnú a ničím nenahraditeľnú (výkladom neodstrániteľnú) náležitosť právneho úkonu. Právny úkon je prejavom vôle, s ktorým právny poriadok spája vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností účastníkov právneho vzťahu. Podstatu právneho úkonu tvorí prejav vôle. Vôľa je nenahraditeľným elementom (prvkom) prejavu vôle. Prejav je odrazom (vyjadrením) psychického vnútra človeka rozpoznateľný v objektívnej realite. Aby sa vôľa mohla v objektívnej realite (navonok) uplatniť, musí byť vyjadrená tak, aby bola rozpoznateľná a uplatniteľná. Ak je prejav vôle uskutočnený mlčky (konkludentne), v týchto prípadoch sa uplatňuje pravidlo, ktoré dovoľuje na ňu prihliadať, len pokiaľ (vzhľadom na všetky okolnosti) sú vylúčené akékoľvek pochybnosti o tom, že tu vôľa je a tiež i to, aká je táto vôľa (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20. júna 2012, sp. zn. 7MCdo/12/2011).

22.1. Ďalej súd prvej inštalácie k ústnej zmluve o pôžičke uviedol, že aby bola zmluva o pôžičke, platným právnym úkonom musí obsahovať podstatné náležitosti vyžadované zákonom. Podstatnými náležitosťami zmluvy o pôžičke je okrem označenia zmluvných strán predovšetkým určenie predmetu pôžičky, resp. dohoda o druhovom určení veci, dohoda o prenechaní, resp. reálnom odovzdaní veci veriteľom, o povinnosti vrátiť vec rovnakého druhu a určení času vrátenia. Zmluva o peňažnej pôžičke, tak ako bolo v danej veci, musí zároveň obsahovať aj konkrétnu výšku pôžičky, resp. konkrétnu sumu požičaných peňazí. Zmluva o pôžičke je navyše reálnou zmluvou, k jej uzavretiu tak zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi. Dokiaľ k odovzdaniu veci nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne. Vznik pôžičky tak predpokladá dohodu strán a skutočné odovzdanie predmetu pôžičky.

22.2. Vo svojom rozhodnutí sa zaoberal aj otázkou, či v danom prípade medzi stranami sporu došlo k platnému uzatvoreniu ústnej zmluvy o pôžičke a dospel k záveru, že ústnu zmluvu o pôžičke medzi stranami sporu nemožno považovať v súlade s § 37 OZ, podľa ktorého, právny úkon sa musí urobiť slobodne vážne určite a zrozumiteľne, inak je neplatný, za platný právny úkon, nakoľko strany sporu neuzavreli v rozhodnom čase dohodu o konkrétnej výške pôžičky, a teda jedná sa o neurčitý právny úkon, právny úkon neplatný. Mal za to, že táto neurčitosť nemohla byť konvalidovaná ani zaplacením následne vydraženej ceny predmetného bytu. Uviedol, že zmluva o pôžičke je reálny právny úkon, kde pri dohode má dôjsť aj k reálnemu odovzdaniu predmetu pôžičky, a teda ak sa strany sporu dva týždne pred dražbou dohodli na pôžičke, mali sa zároveň dohodnúť aj na konkrétnej výške pôžičky, ktorú si mali odovzdať a následne vrátiť. Napriek uvedenému okresný súd zdôraznil, že danú vec posúdil ako nárok uplatnený z titulu zmluvy o pôžičke, keď v konaní vyšlo najavo, že strany sporu sa dohodli na určení predmetu pôžičky (peniaze), na prenechaní, resp. reálnom odovzdaní predmetu pôžičky, na povinnosti vrátiť predmet pôžičky a tiež na určení času vrátenia, a to v lehote 4 rokov ako vyplynulo z vykonaného dokazovania. Súd nevidel dôvod lehotu splatnosti 4 rokov vzhľadom na výšku poskytnutých finančných prostriedkov považovať za rozpornú s dobrými mravmi. Avšak z dôvodu absencie dohody strán sporu o konkrétnej výške pôžičky, sa podľa názoru súdu jedná o neurčitý, a teda neplatný právny úkon. Okresný súd nad rámec uviedol, že v prípade ak sa niekto na základe dohody zaviazal na požiadanie iného (v budúcnosti) poskytnúť v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a tento sa zaviazal mu ich vrátiť (čo by prípadne podľa skutkových tvrdení žalujúcej strany mohol byť daný prípad), jedná sa o iný zmluvný typ, a to zmluvu o úvere (§ 497 ObZ), ktorú však môže uzavrieť iba osoba, ktorá má poskytovanie úverov zapísané ako predmet činnosti. V danej veci sa nejednalo o takýto podnikateľský subjekt, a teda nebolo možné danú vec v tomto smere právne posúdiť. Pokiaľ sa jedná o tvrdenie právneho zástupcu žalovaného, že ak sa nejedná o zmluvu o pôžičke jedná sa o nejakú inomínatnu zmluvu, okresný súd zdôraznil, že strana sporu má povinnosť tvrdenia, a teda povinnosť konkrétne vymedziť skutkové tvrdenia, v tomto prípade konkrétne uviesť, resp. tvrdiť, o akú inomínatnu zmluvu sa má jednáť aj s jej náležitosťami. Súd síce pozná právo, ale nemôže nahrádzať procesnú aktivitu strán sporu a ich povinnosť tvrdenia, a sám z vlastnej činnosti bez konkrétnych skutkových tvrdení posudzovať o akú konkrétnu osobitne neupravenú zmluvu (§ 51 OZ) by sa malo asi jednáť. Súd mal za to, že v prípade neurčitosti právneho úkonu sa jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, a teda ústna zmluva o pôžičke v danej veci je absolútne neplatný právny úkon. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštalácie a pred odvolacím súdom tvorí z hľadiska jeho

predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzujúcim rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odvolací súd sa totiž pri odôvodňovaní napádaného rozsudku neobmedzil na skrátenú formu odôvodnenia (napriek existencii takej možnosti, danej mu ustanovením § 387 ods. 2 CSP), ale pomerne dôkladne, zrozumiteľne a tiež objektívne presvedčivo a uspokojivo v súlade s ustanovením § 387 ods. 3 CSP zaujal stanoviská k všetkým relevantným odvolacím námietkam neskoršieho dovolateľa.

23. Poukazujúc na vyššie uvedené najvyšší súd konštatuje, že z obsahu spisu, a predovšetkým rozhodnutí súdov oboch inštancií nevyplýva, že by tieto súdy nerešpektovali právne závery týkajúce sa posúdenia neplatnosti zmluvy o pôžičke medzi stranami sporu v rozpore s § 657 a § 37 Občianskeho zákonníka,

24. Z porovnania právnych záverov, na ktorých v napadnutom rozsudku založil svoje rozhodnutie odvolací súd, s podstatou záverov najvyššieho súdu, ktoré vyjadril v rozhodnutí nevyplýva, že by v preskúmvanej veci - v právnych otázkach, ktorých sa týka toto rozhodnutie - došlo zo strany odvolacieho súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

25. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietal premĺčanie odkázaním na judikaturu Najvyššieho súdu Českej republiky z 31. augusta 2004 sp. zn. 25Cdo/2648/2003 a sp. zn. 25Cdo/539/2008 z 19. februára 2009. Odvolací súd sa s námietkou premĺčania vysporiadal nasledovne: „že absolútna neplatnosť právneho úkonu nenastáva rozhodnutím súdu (rozsudok nemá konštitutívny charakter), ale táto neplatnosť je daná od počiatku právneho úkonu. Pre začiatok plynutia (subjektívnej) premĺčacej lehoty pre uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia tak nie je podstatné, kedy sa veriteľ (v súdnej veci žalobca) dozvie právnu kvalifikáciu ním tvrdeného nároku. Významným je okamih, kedy sa dozvie o všetkých rozhodných skutkových okolnostiach; o nich mal žalobca vedomosť bezprostredne po poskytnutí finančných prostriedkov žalovanej. V širších právnych súvislostiach a úvahách odvolací súd odkazuje i na bod 57. odôvodnenia napadnutého rozsudku. V nadväznosti na (správny) záver okresného súdu o uplynutí subjektívnej premĺčacej lehoty; resp. o uplatnení žalobcom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia až po jej uplynutí, je bezpredmetnou jeho odvolacia námietka, že okresný súd mal skúmať úmysel žalovanej nevrátiť poskytnuté prostriedky. Pokiaľ totiž oprávnený subjekt/veriteľ zmešká subjektívnu premĺčaciu lehotu, je právne irelevantné, či objektívna premĺčacia lehota ešte (ďalej) plynie alebo už uplynula. Inými slovami, ak (márne) uplynie subjektívna dvojročná premĺčacia lehota, je bezpredmetné, či objektívna lehota bola/je trojročná alebo desaťročná.

26. Pre prípad, že sa dovolateľ predmetnou argumentáciou domáhal dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd poukazuje na svoju konštantnú judikaturu (publikované rozhodnutie R 71/2018), v zmysle ktorej patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ sa ale nenapĺňa rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky, ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017,

8Cdo/102/2017). Dovolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je ani Ústavný súd Českej republiky (3Cdo/38/2019). V dovolaniach, prípustnosť ktorých je vyvodzovaná z tohto ustanovenia, nemožno preto (úspešne) poukazovať na rozhodnutia uvedených súdov. Pokiaľ je riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odlišné od riešenia danej otázky týmito súdmi, nemôže ísť o „odklon“ relevantný v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (3Cdo/204/2018).

27. Obiter dictum najvyšší súd dáva do pozornosti, že odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odôvodňuje žalobca poukázaním na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2010, sp. zn. 3Cdo/325/2009. Súd oboch inštancií sa nemohli odkloniť od právnych záverov vyjadrených vo vyššie spomenutom rozhodnutí najvyššieho súdu, pretože predpoklady neplatnosti zmluvy o pôžičke v prejednávanej veci vyvodili z odlišných skutkových a právnych dôvodov. Rozhodnutie, na ktoré poukazuje žalobca, po skutkovej ani právnej stránke nesúvisí s prejednávanou vecou, preto nemožno uzavrieť, že napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

28. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné, nakoľko dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 a § 435 CSP, preto dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP.

29. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.